

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

امارت اسلامی افغانستان

وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

ولایت زن در فقه اسلامی

(رساله ماستری)

محصله: خالده "هاشمی"

استاد رهنما: دکتور رفیع الله "عطاء"

سال: ۱۴۰۱ ه. ش - ۱۴۴۴ ه. ق

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

ولایت زن در فقه اسلامی

(رسالة ماستری)

محصله: خالده "هاشمی"

استاد رهنما: دکتور رفیع الله "عطاء"

سال: 1398 هـ. ش - 1440 هـ. ق

سورة الاحقاف

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

دپارتمنت فقه و قانون

بورد ماستری

تصدیق نامه

محترمه خالده بنت سید داود ID: SH-MSF-99-677 نمبر محصله دوره شتم فقه و قانون
 که رساله ماستری خویش را زیر عنوان: ولایت زن در فقه اسلامی
 به روز پلسترا - تاریخ ۱۳۰۱/۹/۲۰ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و به اساس
 بررسی هیات تحکیم مستحق ۹۳ (نمره به عدد) نود و سه (نمره به حروف) گردید، موفقیت
 شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم :

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	دکتور مومن حلیمی	عضو هیات	
۲	استاد عبدالملک ثاقب	عضو هیات	
۳	دکتور رفیع الله عطاء	استاد رهنما و رئیس جلسه	

..... معاون علمی

..... امر بورد ماستری

چکیده

موضوع ولایت زن در فقه اسلامی که شامل تمامی انواع ولایات و رهبری های سیاسی است یک موضوع چالش بر انگیز در کشور های اسلامی بوده و این سوال را مطرح میسازد که اگر فرد منتخب برای ریاست علیای کشور زن باشد و یا افراد منتخب به مجلس پارلمان از زنان و مردان تشکیل شده باشد ، آیا تفاوت معنا دار در فعالیت ها و تصمیم گیری های آنان ایجاد میشود ؟ و یا آیا در کنترل و رهبری نمودن زنان در تناسب با رهبری مردان تفاوتی وجود خواهد داشت ؟

در چندین دهه شاهد آن هستیم که علایق زنان در جوامع مختلف نسبت به انتخاب شدن در ریاست جمهوری ، اشتراک در مجالس پارلمانی و سایر مشارکت های سیاسی شدت گرفته و همواره تلاش بر این دارند تا سه شاخص عمده و بنیادین را توسعه و گسترش دهند که توسط آن بتوان زنان را حمایت بیشتر نموده و راه را برای آنها بر مشارکت های سیاسی آنان باز کنند . این شاخص های عمده و اساسی همانا به رسمیت شناختن زنان به عنوان یک گروه اجتماعی ، پذیرش نا برابری قدرت میان زنان و مردان ، و سیاست گذاری برای توانمند سازی و افزایش حضور شهروندان زن در عرصه های مختلف میباشد .

هرچند که شریعت اسلامی کدام مانعی را سد راه زنان در مشارکت های سیاسی آنان ایجاد ننموده است ؛ لیکن گاهی بنا بر نیاز ها و ضروریات جوامع قبلی حکمی از سوی شارع حکیم و یا هم از علمای شریعت اسلامی صادر گردیده است که با پدید آمدن تغییرات چشمگیر ، و با در نظر داشت نیاز ها و مصالح جامعه در هر زمان و مکان امکان تغییر حکم و مجال اجتهاد بیشتر وجود داشته است . در این رساله نیز تلاش بر این شده است که تفاوت ها در مورد حکم ولایت زن در عرصه های مختلف سیاسی و اجتماعی در عصر و زمان معاصر تا عصور گذشته واضح شود و راهکار هایی برای مشارکت زنان در عرصه فعالیت های سیاسی شان بوجود آید .

واژه های کلیدی :

رهبری های سیاسی زنان ، ریاست علیای کشور ، انتخاب به مجلس پارلمان ، مصالح جامعه .

فهرست مطالب

عناوین.....صفحه

اهداء.....Error! Bookmark not defined.

تشکر و قدردانی.....Error! Bookmark not defined.

چکیده.....5

مقدمه.....Error! Bookmark not defined.

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق :.....Error! Bookmark not defined.

سوالات تحقیق :.....Error! Bookmark not defined.

پیشینه و ضرورت تحقیق :.....Error! Bookmark not defined.

روش تحقیق :.....Error! Bookmark not defined.

سازماندهی تحقیق :.....Error! Bookmark not defined.

فصل اول

مفاهیم و کلیات

مقدمه.....Error! Bookmark not defined.

مبحث اول – تعریف ولایت.....Error! Bookmark not defined.

مطلب اول – تعریف ولایت در لغت.....Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم - تعریف اصطلاحی ولایت.....Error! Bookmark not defined.

مطلب سوم – تعریف ولایت نزد احناف :.....Error! Bookmark not defined.

مطلب چهارم - قول راجح در تعریف ولایت:.....Error! Bookmark not defined.

مبحث دوم : اقسام ولایت به اعتبار قوت صلاحیت ولی.....Error! Bookmark not defined.

مطلب اول – ولایت قاصره.....Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم – ولایت متعدی :.....Error! Bookmark not defined.

مبحث سوم : تقسیم ولایت متعدی به اعتبار وسعت آن.....Error! Bookmark not defined.

مطلب اول – ولایت عامه.....Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم – ولایت خاصه :.....Error! Bookmark not defined.

مبحث چهارم - تقسیم ولایت به اعتبار موضوع آن.....Error! Bookmark not defined.

مطلب اول – ولایت بر نفس : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب دوم – ولایت بر مال: **Error! Bookmark not defined.**
مبحث پنجم - تقسیم ولایت به اعتبار مصدر آن. **Error! Bookmark not defined.**
مطلب اول – ولایت ذاتی : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب دوم – ولایت مکتسبه: **Error! Bookmark not defined.**

فصل دوم

ولایت امامت و انواع آن

مقدمه **Error! Bookmark not defined.**
مبحث اول - تعریف امامت **Error! Bookmark not defined.**
مطلب اول - تعریف لغوی امامت : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب دوم - تعریف اصطلاحی امامت: **Error! Bookmark not defined.**
مطلب سوم - انواع امامت : **Error! Bookmark not defined.**
مبحث دوم : امامت عظمی **Error! Bookmark not defined.**
مطلب اول – تعریف ولایت امامت عظمی : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب دوم - شروط ولایت امامت عظمی : **Error! Bookmark not defined.**
فرع اول – شروط مربوط به سلامت حواس (سمع ، بصر و نطق) **Error! Bookmark not defined.**
فرع دوم – شروط مربوط به سلامت اعضا: **Error! Bookmark not defined.**
فرع سوم - شروط متعلق به صفات لازمه : **Error! Bookmark not defined.**
فرع چهارم – شروط مربوط به صفات مکتسبه : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب سوم - حکم ولایت زن در امامت عظمی : **Error! Bookmark not defined.**
فرع اول - نظر مخالفین ولایت زن در امامت عظمی : **Error! Bookmark not defined.**
فرع دوم - نظر موافقین ولایت زن در امامت عظمی : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب چهارم – ولایت امارت : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب پنجم – امارت وزارت : **Error! Bookmark not defined.**
مبحث سوم – امامت صغری : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب اول – حکم اذان و اقامت زنان : **Error! Bookmark not defined.**

فرع اول – تعریف اذان و اقامت : **Error! Bookmark not defined.**
فرع دوم - احوال زنان در اذان و اقامة : **Error! Bookmark not defined.**
فرع سوم – اقوال علما و فقها در مورد حکم اذان و اقامة نماز توسط زنان : **Error! Bookmark not defined.**

فرع چهارم – تفصیلات جمهور مذاهب (قائلین به عدم جواز اذان و اقامة زنان) و مذهب دوم (قائلین به جواز اذان و اقامة زنان) در مورد حکم این مسئله : **Error! Bookmark not defined.**

فرع پنجم – دلایل هر دو قول : **Error! Bookmark not defined.**
فرع ششم – قول راجع : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب دوم – حکم ولایت زن در امامت نماز : **Error! Bookmark not defined.**
فرع اول – امامت زن برای مردان : **Error! Bookmark not defined.**
فرع دوم – امامت زن بر جماعتی از زنان : **Error! Bookmark not defined.**
مبحث چهارم : ولایت زنان در تنکیح خود و زنان دیگر. **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول – ولایت زن در تنکیح خود : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب دوم : حکم ولایت زن در تنکیح زنان دیگر : **Error! Bookmark not defined.**

فصل سوم

حکم ولایت زن در قضاء ، افتاء و مشارکت سیاسی زنان

مقدمه **Error! Bookmark not defined.**

مبحث اول – ولایت زنان در قضاء : **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول – تعریف قضاء در لغت : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب دوم – تعریف قضاء در اصطلاح : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب سوم – حکم قضاء در شریعت اسلامی : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب چهارم – حکم ولایت زنان در قضاء : **Error! Bookmark not defined.**

مبحث دوم : حکم شهادت زنان **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول – تعریف شهادت در لغت : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب دوم – تعریف شهادت در اصطلاح : **Error! Bookmark not defined.**
مطلب سوم : حکم شهادت زنان **Error! Bookmark not defined.**

فرع اول – حکم شهادت زن در امور حدود و قصاص : **Error! Bookmark not defined.**

فرع دوم - حکم شهادت زن در اموال : **Error! Bookmark not defined.**
فرع سوم - حکم شهادت زن در غیر اموال ، حدود و قصاص : **Error! Bookmark not defined.**

فرع چهارم - حکم شهادت زن در آنچه که مردان بالعموم از آن مطلع نیستند : .. **Error! Bookmark not defined.**

مبحث سوم : صلاحیت زنان در افتاء **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول - تعریف فتوا : **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم - فتوا در اصطلاح : **Error! Bookmark not defined.**

مطلب سوم : مشروعیت افتاء و اهمیت آن **Error! Bookmark not defined.**

فرع اول - مشروعیت افتاء : **Error! Bookmark not defined.**

فرع دوم - اهمیت افتاء ، جایگاه خطر و ضرورت مردم به آن در ادامه حیات : .. **Error! Bookmark not defined.**

Error! Bookmark not defined.

مطلب چهارم - شروط مفتی : **Error! Bookmark not defined.**

مطلب پنجم - حکم فتوای زن : **Error! Bookmark not defined.**

مبحث چهارم - حکم مشارکت سیاسی زنان .. **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول - تعریف انتخاب : **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم - تعریف شوری : **Error! Bookmark not defined.**

مطلب سوم - اهمیت و مشروعیت شوری : **Error! Bookmark not defined.**

فرع اول - اهمیت شوری : **Error! Bookmark not defined.**

فرع دوم - مشروعیت شوری : **Error! Bookmark not defined.**

مطلب چهارم : تعریف اهل حل و عقد و اهل اختیار : **Error! Bookmark not defined.**

مطلب پنجم - اعتبار زن در اهل حل و عقد و اهل اختیار : **Error! Bookmark not defined.**

مطلب ششم : شروط اهل حل و عقد و اهل شوری : **Error! Bookmark not defined.**

نتیجه گیری **10**

پیشنهادات **14**

فهرست آیات **Error! Bookmark not defined.**

فهرست احادیث نبوی **Error! Bookmark not defined.**

فهرست اعلام **Error! Bookmark not defined.**

16..... فهرست منابع

Error! Bookmark not defined. **Abstract**

نتیجه گیری

پس از تحقیقات و بررسی های انجام شده در خصوص موضوع ولایت زن در فقه اسلامی نتایج بدست آمده از آن را قرار ذیل به بحث میگیریم :

ولایت در لغت به معنی سلطه ، حکومت کردن ، پادشاهی ، نصرت و یاری نمودن است و در اصطلاح عبارت از اختیاری است که از طرف شارع برای شخص واگذار شده است که به او صلاحیت میدهد تا تصرفاتی را در نفس ، مال ، حفظ و مراقبت احوال فرد یا افراد به طریقه مشروع انجام دهد .

ولایت به اعتبار قوت صلاحیت ولی به قاصره و متعدی ، به اعتبار موضوع آن به ولایات نفس و مال ، و به اعتبار مصدر آن به ولایات ذاتی و مکتسبه تقسیم شده است .

امامت در کل به دو نوع است : امامت عظمی و امامت صغری ، که در اینجا محور اصلی بحث امامت عظمی بوده و آن عبارت است از خلافت نبوت در حراست و نگهداری دین و سیاست دنیا بر دین .

در قسمت انتخاب زنان به پست رهبری و امامت علیای کشور در شریعت اسلامی به دو قول اختلاف نظر وجود دارد و قول راجح نزد محققین شرعی و حقوقی همان قولی شناخته شده است که بر عدم جواز رهبری و امامت علیای زنان حکم نموده است .

همچنان در مورد وزارت زنان میان علمای اسلام اختلاف نظر هایی وجود دارد و قول راجح قولی شناخته شده است که بر جواز وزارت زنان حکم میکند ؛ زیرا وزارت بخش کوچک از امامت و رهبری است و ممکن نیست که زنان بالکل از پیشبرد آن ناتوان باشند .

در مورد حکم امامت زنان در آذان و اقامه نماز علمای اسلام اختلاف نموده اند قسمی که فقهای مذاهب اربعه و اصحاب شان ، ظاهریه ، و دیگران به این نظر اند که برای زنان آذان و اقامه نیست ، اما بعضی از علمای دیگر گفته اند که زنان در حکم آذان و اقامه مانند مردان اند ؛ زیرا آنان نیز در خطاب داخل اند و بالای شان آذان و اقامه لازم است ، اما قول راجح به نظر بنده اینست که آذان و اقامه زنان بر جماعتی از مردان جایز نیست اما بر جماعتی از زنان در صورت ضرورت آذان آنها درست و اقامه آنها مستحب است که این نظر از امام شافعی ، امام احمد بن حنبل و ابن حزم ظاهری نیز است .

همچنان علماء بر این مسأله اتفاق نظر دارند که اگر ولی زن بالغه و عاقله را بر اساس رضایت و اجازه وی به نکاح دهد ، این نکاح صحیح و نافذ است ، لیکن در جواز اینکه زن نفس خودش و یا غیر از خودش را به نکاح دهد علمای اسلام اختلاف نظر نموده اند ؛ اما قول راجح همین است که زن نمیتواند در نکاح خودش و یا غیر از خودش ولایت نماید .

قضاء عبارت است از تبیین حکم شرعی و الزام به آن و پایان دادن به خصومات به شیوه مخصوص است . و در مورد حکم قضاوت زنان علمای شریعت اسلامی به سه قول اختلاف نظر نموده اند که نظر متوسط و در عین حال راجح همان قول امام ابو حنیفه است که میگوید : « قضای زنان در غیر از حدود و قصاص جایز است » . و قوانین وضعی افغانستان نیز همین نظریه را اختیار نموده است .

شهادت در لغت به معنی خبر قاطع و دیدن و معاینه کردن است و در اصطلاح عبارت است از اخبار به صدق بخاطر اثبات حق به لفظ شهادت در مجلس قضاء . به همین شکل در مورد حکم شهادت زن باید گفت که در حدود و قصاص شهادت شان پذیرفته نمیشود در اموال بالاتفاق علماء شهادت شان جایز است ، در غیر اموال ، حدود و قصاص مانند نکاح ، طلاق ، رجعت ، عتق ، وفاء ، ظهار ، وصیت

به غیر از مال ... بین علماء به سه قول اختلاف نظر وجود دارد بعضی به منع مطلق ، بعضی به جواز مطلق و بعضی دیگری به جواز شهادت شان با مردان یکجا حکم نموده اند لیکن نظر راجح همان منع مطلق است . و نیز در مورد قبول شهادت زن در آنچه که مردان بالعموم از آن بی خبر اند علماء اتفاق نظر دارد . به همین ترتیب در مورد فتوای زنان نیز علمای شریعت اسلامی اتفاق نظر دارند .

انتخاب در لغت به معنی بهتر شمردن و اختیار کردن آن ، و اولی شمردن چیزی است و در اصل کلمه انتخاب از نخب گرفته شده است . و در اصطلاح انتخاب عبارت از آنست که رأی دهندگان برای یک یا چند نفر از بین تعدادی از نامزدان به نماینده گی یا حاکمیت در اداره کشور اظهار نظر میکنند .

شوری از شور گرفته شده است ، و در لغت به معنی کنکاش ، شور کردن و مشوره نمودن ، و رأی زنی است و در اصطلاح عبارت است از آگاهی خواستن از رأی و نظر صاحب نظران به منظور رسیدن به نزدیک ترین امور به حق ، و به نام های مجلس پارلمان یا مجلس حل و عقد نیز یاد میگردد .

به همین ترتیب در مورد امارت یک ولایت یا یک منطقه خاص از اقلیم کشور و نیز در مورد اشتراک در انتخابات ریاست جمهوری و یا نماینده گان پارلمانی ، در شریعت اسلامی اختلاف نظر هایی وجود داشته است ، اما به نظر میرسد که در قسمت اینکه زنان ، کسی دیگری را به ریاست جمهوری یا نمایندگی مجلس پارلمان انتخاب نمایند ، یک نوع اجتهاد بوده و دروازه اجتهاد همواره بر روی خانم ها باز است .

همچنان در مورد جواز انتخاب زن به مجلس پارلمان فقهاء به دو قول اختلاف نظر نموده اند ، که اکثریت علمای متقدم اسلام به عدم جواز آن حکم نموده اند و فقهای معاصر جهان اسلام بر جواز اشتراک

آنان در این مشاغل سیاسی حکم میکنند ؛ چنانچه در جواز افتاء و روایت زنان علمای اسلام اجماع نموده اند ، پس در مجلس شوری نیز میتوانند عضویت حاصل کنند .

پیشنهادات

از آنجایی که موضوع ولایت زن در ولایات عام و خاص یک موضوع اساسی بوده و در عین حال تحقیق روی این مسایل دارای شرف بزرگ علمی میباشد . بعد از تحقیق و بررسی های انجام در این مورد لازمی میدانم تا بعضی از پیشنهادات ضروری را ضمن این رساله بیان بدارم که قرار ذیل خلاصه میشود :

۱ - به دولت اسلامی افغانستان پیشنهاد مینمایم تا با در نظر داشت نیاز های جامعه به علمای کرام و مبلغین عظام زمینه را از طریق رسانه های جمعی ، تصویری ، صوتی و چاپی مساعد نمایند تا با ارشاد و تبلیغ خود بتوانند موضوعات مذکور را بیشتر و بیشتر به اذهان عامه انتقال دهند ، تا باشد که جامعه ما یک جامعه رستگار بوده و آنها نیز تا حد ممکن رسالت ایمانی و وجدانی خویش را به گونه احسن به پایان برسانند .

۲ - برای خانواده های محترم پیشنهاد مینمایم تا در قسمت تعلیم و تربیت فرزندان شان کوشا باشند و بر این اساس بتوانند جوانان مفید و ارزنده را به جامعه تقدیم کنند تا باشد که این جوانان ارزنده دست به هم داده و یک نظام سالم ایجاد کنند و در قسمت ارج گذاری حقوق زنان احکام شریعت اسلامی را تطبیق کنند .

۳ - و در اخیر با در نظر داشت تمامی مشکلات از قبیل کمبود منابع معتبر علمی در رابطه بعضی از قسمت های موضوع متذکره که در حین تحقیق این رساله با آن برخورد نمودم میخواهم به علما و محققین گرامی پیشنهاد نمایم تا در رابطه به ولایت ، به ویژه ولایت زنان در عرصه های متعدد ، بحث و تحقیق همه جانبه نموده ، آنرا به زبان های ملی و بین المللی تبدیل ، و نتایج آنرا به دسترس محصلین و

مردم عامه قرار دهند تا مردم از آن بهره مند گردیده و سطح آگاهی عامه در ارتباط به چنین موضوعات بلند برده شود .

فهرست منابع

قرآن كريم .

- ١ - أوسى ، محمود بن عبدالله ، روح المعانى فى تفسير القرآن العظيم و سبع المثانى ، ناشر : دارالكتب العلميه منشورات محمد على بيضون ، بيروت ، لبنان ، چاپ اول ، سال : ١٤١٥ هجرى ، جلد ١٢ .
- ٢ - آمدى ، على بن محمد ، الاحكام فى اصول الاحكام ، تحقيق داکتر سيد جميلى ، ناشر : دارالكتب العربى ، بيروت ، لبنان ، طبع ١ ، سال ١٤٠٤ هجرى - ١٩٨٤ ميلادى ، جلد ١ .
- ٣ - أبا بطين ، دكتور احمد بن محمد بن عبدالله ، المرأة المسلمة معاصرة اعدادها و مسؤوليتها فى الدعوة ، دارالعالم الكتب ، طبع اول ، سال ١٤١١ هجرى - ١٩٩١ ميلادى .
- ٤ - ابن ابى شيبه ، المصنف فى الاحاديث و الآثار ، تحقيق عبدالخالق الافغانى ، سال ١٣٨٦ هجرى ، جلد ١ .
- ٥ - ابن ابى طالب ، مسند الامام زيد بن على بن الحسين بن على ، دارالكتب العلميه ، بيروت ، طبع اول ، سال ١٤٠١ هجرى .
- ٦ - ابن الصلاح ، ادب المفتى و المستفتى .
- ٧ - ابن العربى ، ابو بكر محمد بن عبدالله المعافرى الاشبيلى المالکى ، احكام القرآن ، تحقيق على محمد بجاوى ، عيسى البابى الحلبى و شركاه ، طبع دوم ، سال ١٣٨٧ هجرى - ١٩٦٨ ميلادى ، جلد ٣ .

٨ - ابن العماد ، ابو الفلاح عبدالحى بن العماد الحنبلى ، شذرات الذهب فى اخبار من ذهب ، المكتب التجارى للطباعة و النشر و التوزيع ، بيروت ، ج ٣ .

٩ - ابن الهاشمى ، هموم المرأة المسلمة و الداعية زينب الغزالى ، دارالاعتصام ، القايره .

١٠ - ابن الهمام ، محمد بن عبدالواحد السيواسى السكندرى كمال الدين ، شرح فتح القدير على الهداياه شرح بدايه ، ناشر : دارالكتب العلميه ، سال ١٤٢٤ ق . ٢٠٠٣ م ، طبع اول ، جلد

١١ - ابن انس ، امام مالك ، مؤطا الإمام مالك ، تحقيق محمد فؤاد عبدالباقي ، دارالاحياء الكتب العربيه ، سال ١٣٧٠ هجرى - ١٩٥١ ميلادى ، جلد ٢ .

١٢ - ابن تيميه ، احمد بن عبدالحليم بن عبدالسلام ابن عبدالله بن ابى القاسم الخضر النميرى الحرانى دمشقى ، منهاج السنة النبويه ، جلد ١ ، تحقيق دكتور محمد ارشاد سالم ، طبع اول ، سال ١٤٠٦ هجرى . و السياسة الشرعية فى اصلاح الراع و الرعية ، ناشر : مجموع الفقه الاسلامى - جدة ، سال : ١٤٢٩ هجرى .

١٣ - ابن جماعه ، محمد بن ابراهيم ، تحرير الاحكام ، فى تدبير اهل الاسلام ، رياسة المحاكم الشرعية و الشؤون الدينيه ، قطر ، سال : ١٤٠٥ قمرى - ١٩٨٥ ميلادى .

١٤ - ابن جوزى ، الامام ابو الفرج عبدالرحمن بن الجوزى القرشى البغدادى ، زاد المسير فى علم التفسير ، ناشر : المكتب الاسلامى ، دمشق ، طبع اول ، سال : ١٣٨٤ هجرى - ١٩٦٥ ميلادى ، ج ٦ ، ص ١٨٠ .

١٥ - ابن خزيمة ، صحيح بن خزيمة ، باب امامت المرأة للنأ فى الفريضة ، حديث ١٦٧٦ ، تحقيق محمد مصطفى الاعظمى ، طبع اول ، سال ١٣٩٥ هجرى ، المكتب الاسلامى ، جلد ٣ .

١٦ - ابن خلدون ، عبدالرحمن بن خلدون المغربى ، مقدمه ابن خلدون ، طبع چهارم ، ناشر : دارالاحياء التراث العربية ، بيروت .

١٧ - ابن خلکان ، ابو العباس شمس الدين احمد بن محمد بن ابى بكر ، وفيات الاعيان و انباء و ابناء الزمان ، تحقيق دكتور احسان عباس ، ناشر : دارصادر ، سال ١٣٩٨ هجرى - ١٩٧٨ ميلادى ، جلد ٣ .

١٨ - ابن سعيد ، الطبقات الكبرى ، دارالصادر ، بيروت ، جلد ٥ .

١٩ - ابن ضويان ، ابراهيم بن محمد بن سالم ، منار السبيل ، جلد ٢ .

٢٠ - ابن عابدين ، محمد امين بن عمر بن عبدالعزيز عابدين دمشقى الحنفى ، رد المحتار على در المختار مع حاشية بن عابدين ، ناشر : دارالفكر - بيروت ، جلد ١ و ٣ .

٢١ - ابن عبدالبر ، الكافى ، جلد ١ .

٢٢ - ابن فارس ، احمد بن فارس بن زكريا القزوينى الرازى ، معجم مقاييس اللغة ، ناشر : دارالفكر ، سال : ١٣٩٩ ق - ١٩٧٩ م ، جلد ٣ .

٢٣ - ابن فرحون ، ابراهيم بن على بن محمد ، تبصرة الحكام فى اصول الاقضية و مناهج الاحكام ، مكتبة الكليات الازهرية ، سال ١٩٨٦ ميلادى ، طبع اول ، ج ١

٢٤ - ابن قدامه ، ابو محمد موفق الدين عبدالله بن محمد ، المغنى ، ناشر : دارالعالم الكتب - القاهرة ،
سال ١٤١٧ ق ، جلد ٦ ، ٧ . و الكافي ، تحقيق زهير شاويش ، المكتب الاسلامى ، طبع دوم ، سال
١٣٩٩ هجرى .

٢٥ - ابن قيم ، اعلام الموقعيين ، ج ٣ . و طرق الحكمة ، تحقيق محمد جميل غازى ، مكتبة مدنى .

٢٦ - ابن مفلح ، ابو اسحاق برهان الدين ابراهيم بن محمد ، المبدع فى شرح المقنع ، ناشر : المكتبة
الاسلامى ، سال : ١٤٠٠ هجرى - ١٩٨٠ ميلادى ، جلد ١٠ . و كتاب الفروع ، ج ٦ ، طبع چهارم ، سال
١٤٠٥ هجرى ، عالم الكتب .

٢٧ - ابن كثير ، تفسير القرآن العظيم ، جلد ١ . و البداية و النهاية ، مكتبة المعارف ، بيروت ، طبع پنجم
، سال ١٤٠٥ هجرى ، جلد ٧ .

٢٨ - ابن منظور ، محمد بن مكرم ، لسان العرب ، بيروت ، دارصادر ، چاپ سوم ، سال ١٤١٤ ق ، جلد
١ ، ٤ و ١٢ .

٢٩ - ابن نجيم ، البحر الرائق شرح كنز الدقايق ، جلد ٧ .

٣٠ - ابن هبيرة ، كتاب الإفصاح ، ناشر : المؤسسة السعيدية بالرياض ، جلد ١ .

٣١ - ابو القاسم ، عبيدالله بن الحسين بن الحسن ابن الجلاب البصرى ، التفريغ فى فقه الامام مالك بن
انس ، تحقيق حسين سالم الدهمانى ، طبع اول ، سال ١٤٠٨ هجرى ، دارالغرب الاسلامى ، بيروت ، جلد
١ .

٣٢ - ابو فارس ، محمد ، النظام السياسي في الاسلام .

٣٣ - ابو يعلى ، قاضى ، الاحكام السلطانية ، تحقيق محمد حامد الفقى ، طبع دوم ، سال ١٣٨٦ هجرى ، شركة مكتبة و مطبعة مصطفى البابى الحلبي .

٣٤ - احسان ، مفتى محمد امين ، قواعد الفقه .

٣٥ - أسنوى ، جمال الدين عبدالرحيم ، طبقات الشافعية ، تحقيق عبدالله الجبورى ، ناشر : دارالاحياء التراث الاسلامى ببغداد ، طبع اول ، سال ١٣٩٠ هجرى - ١٩٧٠ ميلادى ، جلد ٢ .

٣٦ - اصفهانى ، بن القاسم الحسين بن محمد معروف به راغب ، المفردات في غريب القرآن ، ناشر : دفتر نشر الكتاب ، چاپ دوم ، سال ١٤٠٤ ق ، جلد ١ .

٣٧ - البانى ، ابو عبدالرحمن محمد ناصر الدين ، سلسلة الاحاديث الضعيفة و الموضوعة ، ناشر : مكتبة المعارف ، سال ٢٠٠٨ ميلادى ، جلد ٢ .

٣٨ - اندليسى ، ابو الحيان ، البحر المحيط ، المطبعة دارالكتب العلمية ، لبنان ، بيروت ، طبع اول ، سال ١٤٢٢ هجرى - ٢٠٠١ ميلادى ، جلد ٥ .

٣٩ - انصارى ، ابو يحيى زكريا ، أسنى المطالب شرح روض المطالب ، ناشر : المكتبة الاسلامية ، ج ٤ .
و حاشية الشرقاوى على تحفة الطلاب بشرح تحرير تنقيح الطلاب ، شركة المكتبة و مطبعة مصطفى البابى الحلبي بمصر ، سال ١٣٦٠ هجرى ، جلد ١ .

٤٠ - انصارى ، عبدالحميد ، الشورى و اثرها في الديمقراطية ، المكتبة العصرية ، بيروت ، طبع دوم .

٤١ - انور ، حافظ محمد ، ولاية المرأة في الفقه الاسلامي ، دارالبنسية للنشر و التوزيع - الرياض ، سال ١٤٢٠ هجرى .

٤٢ - بابرته ، محمد بن محمد ، العناية في الهداية ، ناشر : دارالكتب العلميه ، بيروت ، جلد ١ .

٤٣ - بحراني ، سيد هاشم ، غاية المرام ، تحقيق حسن عبدالطيف ، طبعة القاهرة ، سال ١٣٩١ هجرى .

٤٤ - بخارى ، محمد بن اسماعيل ، صحيح البخارى ، سال ١٤٢٢ ق ، ناشر : دارالطريق النجاة، طبع اول ، جلد ٦ .

٤٥ - بدرية ، العزاز ، المرأة ماذا بعد السقوط .

٤٦ - بغدادى ، الحافظ ابو بكر احمد بن على الخطيب ، تاريخ بغداد أو مدينة السلام منذ تأسيسها ، ناشر : المكتبة السلفيه - المدينة المنوره ، جلد ٢ .

٤٧ - بغدادى ، عبدالقاهر ، الفرق بين الفرق و بيان الفرقة الناجية ، بيروت - دارالآفاق الجديدة ، طبع دوم ، سال ١٩٧٧ ميلادى .

٤٨ - بوطنى ، محمد سعيد رمضان ، المرأة بين الطغيان النظام الغربى و الطايف التشريع الرىانى ، ناشر : دارالفكر ، دمشق ، طبع اول ، سال : ١٩٨٦ ميلادى .

٤٩ - بهوتى ، منصور بن يونس بن ادريس ، كشاف القناع ، ناشر : جلالة الملك فيل ، بمطبعة الحكومة ، سال ١٣٩٤ هجرى ، جلد ٦ .

٥٠ - بيضاوى ، ناصر الدين عبدالله بن عمر ، تفسير البيضاوى (انوار التنزيل و اسرار التأويل) ، المطبعة دارالفكر ، بيروت ، جلد ٢ .

٥٢ - بيومى ، ابراهيم ، المعجم الوجيز ، ناشر: دارالاحياء التراث العربى ، قاهره ، سال : ١٤١١ هجرى قمرى .

٥٣ - بيهقى ، احمد بن حسين بن على ، السنن الكبرى ، ناشر : دارالكتب العلميه ، سال ١٤٢٤ ق - ٢٠٠٣ م ، جلد ٣ و ٧ .

٥٤ - ترمذى ، امام حافظ محمد بن عيسى بن سورة ، سنن ترمذى ، ناشر : مكتبة المعارف للنشر والتوزيع ، جلد ٣ .

٥٥ - تويجرى ، محمد بن ابراهيم ، موسوعة الفقهية الاسلامى ، جلد ٥ .

٥٦ - تهانوى ، امداد الفتاوى ، جلد پنجم ، طبع كراتشى پاکستان .

٥٧ - جكلى ، زينب بييرة ، حكم اشتراك المرأة فى الاعمال العسكرية و المجالات السياسية ، مقال فى مجلة كلية الدراسات الاسلاميه و العربيه ، اصادرة من الامارت العربية المتحده - العدد الثالث ، سال ١٤١١ هجرى .

٥٨ - جوهر الرحمن ، رياسة المرأة فى ضوء القرآن و السنة .

٥٩ - جوهرى ، اسماعيل بن حماد ، الصحاح تاج اللغة و صحاح العربيه ، ناشر : دارالعلم للملبيين - بيروت ، طبع چهارم ، سال ١٤٠٤ ق ، جلد ١ و ٢ .

٦٠ - جوينى ، غياث الأمم فى التياث الظلم ، تحقيق عبدالعظيم الاديب ، مكتبة امام الحرمين ، سال ١٤٠١ هجرى ، طبع دوم . و غياث الأمم فى التياث الظلم ، تحقيق داکتر فواد عبدالمنعم و مصطفى حلمى ، دارالدعوة الاسكندرية . و كتاب الارشاد ، تحقيق محمد يوسف موسى ، مكتبة الخانجى ، مصر ، سال ١٣٦٩ هجرى . و لمع الدلالة ، تحقيق فقيه حسين ، طبع اول ، سال ١٣٨٥ هجرى ، المؤسسة المصرية العامة للتأليف و الانباء و النشر .

٦١ - حاکم ، ابو عبدالله محمد بن عبدالله بن محمد بن حمدويه بن نعيم بن الحكم ، المستدرک على الصحيحين ، ناشر : دارالتأصيل . بيروت . لبنان ، سال ١٤٣٥ ق - ٢٠١٤ م ، جلد ٣ و ٤ .

٦٢ - حجاوى ، موسى بن احمد بن موسى بن سالم بن عيسى ، الإقناع فى فقه الإمام احمد بن حنبل ، تحقيق عبداللطيف محمد موسى السبكي ، بيروت ، دارالمعرفة ، جلد ٤ .

٦٣ - حسن ، محمد صديق ، روضة النديه شرح الدرر البهية ، تحقيق عبدالله ابراهيم ، ادارة الاحياء التراث الاسلامى بدولة القطر ، جلد ١ .

٦٤ - حصكى ، الدر المختار شرح تنوير الابصار و جامع البحار ، جلد ١ .

٦٥ - خطاب ، ابو عبدالله محمد بن محمد بن عبدالرحمن الطرابلسى ، مواهب الجليل فى شرح مختصر خليل ، ناشر : مكتبة النجاح ، طرابلس ، ليبيا ، جلد ٦ .

٦٦ - حفيد بن رشد ، محمد بن احمد بن محمد بن احمد ، بداية المجتهد و نهاية المقتصد ، ناشر : دار ابن حزم ، سال ١٤١٦ ق - ١٩٩٥ م ، جلد ١ و ٢ .

٦٧ - حلبى ، محمود ، نظام الحكم الاسلامى ،

٦٨ - حلو ، ماجد راغب ، الاستفتاء الشعبى بين الانظمة الوضعية و الشريعة الاسلامية ، مكتبة المنار
الاسلامية الكويت ، طبع اول ، سال ١٤٠٠ هجرى .

٦٩ - خالدى ، دكتور محمد ، قواعد نظام الحكم فى لاسلام .

٧٠ - خرشى ، سيد محمد بن عبدالله ، حاشية الخرشى على مختصر خليل ، ناشر : دارالصادر ، بيروت ،
جلد ٢ .

٧١ - خطابى ، ابو سليمان حمد بن محمد بن ابراهيم بن خطاب البستى ، معالم السنن ، ناشر : المطبعة
العليمة - حلب ، ج ٢ .

٧٢ - دردير ، احمد بن محمد ، الشرح الصغير بهامش بلغة السالك ، شركة مكتبة و مطبعة مصطفى
البابى الحلبي ، سال ١٣٧٢ هجرى ، جلد ٢ .

٧٣ - دروزه ، محمد عزت ، المرأة فى القرآن و السنة .

٧٤ - دسكوى ، جاويد جمال ، حكومة المرأة فى الاسلام .

٧٥ - دسوقى ، شمس الدين الشيخ محمد عرفه الدسوقى ، حاشية على الشرح الكبير ، ناشر : المكتبة
التجارية الكبرى ، جلد ١ .

٧٦ - دكتور هاشم ، فقه الامام سعيد بن المسيب ، طبع اول ، سال ١٣٩٤ هجرى ، در عراق ، جلد ١ .

٧٧ - ذهبى ، ابو عبدالله شمس الدين محمد بن احمد بن عثمان ، تذكرة الحفاظ ، ناشر : دارالاحياء التراث العربى ، بيروت ، جلد ٢ . و سير اعلام النبلاء ، تحقيق شعيب الارناؤط و جماعة من العلماء ، ناشر : مؤسسة الرسالة ، طبع اول ، سال ١٤٠١ هجرى - ١٩٨١ ميلادى ، جلد ٤ . و ميزان الاعتدال فى نقد الرجال ، تحقيق على محمد البجاوى ، ناشر : مطبعة عيسى البابى الحلبي و شركاه ، جلد ٤ .

٧٨ - رازى ، فخر رازى محمد ابن عمر ، تفسير الكبير ، طبع دوم ، ناشر : دارالكتب العلمية ، جلد ١ ، ٦ و ١٠ .

٧٩ - رفيع الله شهاب ، منصب الحكومة و المرأة المسلمة .

٨٠ - رملى ، الشافعى الصغير ، نهاية المحتاج ، المكتبة الاسلاميه ، جلد ٧ ، و رملى ، حاشية الرملى على أسنى المطالب ، جلد ٤ .

٨١ - رئيس دكتور ضياء الدين ، النظريات السياسية فى الاسلام .

٨٢ - زييدى ، ابو الفيض ، تاج العروس من جواهر القاموس ، جلد ٣٩ .

٨٣ - زحيلى ، وهبة ، الفقة الاسلامى و أدلته ، ناشر : دارالفكر - دمشق - سوريه ، سال ١٤٠٩ ق - ١٩٨٩ م ، جلد ٤ ، ٨ .

٨٤ - زركلى ، الأعلام ، ج ٧ ، طبع دوم .

٨٥ - زمخشري ، جارالله ابو القاسم محمود بن عمر بن محمد بن احمد الخوارزمى ، أساس البلاغة ، ناشر : دارالكتب العلمية ، سال ١٤١٩ ق - ١٩٩٨ م ، طبع اول ، جلد ١ و ٢ . و الفايق فى غريب الحديث ،

دارالكتب العلميه ، جلد ٣ . و الكشاف عن حقايق التنزيل (تفسير كشاف) ، ناشر : ققنوس ، چاپ دوم ،
سال ١٣٩١ هجرى ، جلد ٣ .

٨٤ - زيبارى ، احكام الفتوا .

٨٧ - زيدان ، عبدالكريم ، اصول الدعوة ، ناشر : مؤسسة الرساله ، طبع نهم ، سال ١٤٢١ هجرى -
٢٠٠١ ميلادى .

٨٨ - زيلعى ، نصب الراية ، جلد ٤ .

٨٩ - سباعى ، مصطفى ، المرأة بين الفقه و القانون ، المكتب الاسلامى ، طبع ششم ، سال ١٤٠٤ هجرى

٩٠ - سبكى ، شيخ الاسلام على بن عبدالكافى ، الابهاج فى شرح المنهاج ، ناشر : دارالكتب العلميه ،
بيروت ، طبع اول ، سال : ١٤٠٤ هجرى - ١٩٨٤ ميلادى ، جلد ٣ .

٩١ - سجستانى ، ابو داود سليمان بن اشعث ، سنن ابو داود ، ناشر : دارالحديث - بيروت ، طبع اول ،
سال ١٣٩٤ هجرى .

٩٢ - سرخسى ، محمد بن احمد شمس الأئمه ، المبسوط ، ناشر : دارالمعرفة ، بيروت ، سال ١٤١٤ هجرى
طبع دوم ، جلد ١ .

٩٣ - سعيد ، دكتور ، عبدالعزيز ، ابن قدامه و آثاره الاصوليه .

٩٤ - سيد سابق ، فقه السنة ، دارالكتب العربى ، بيروت ، طبع دوم ، سال ١٣٩٢ هجرى ، جلد ١ .

٩٥ - سيوطى ، عبدالرحمن جلال الدين ، الاشباه و النظائر، ناشر : دارالكتب العلميه ، سال ١٤٠٣ ق ١٩٨٣م ، طبع اول ، تحقيق محمد معتصم بالله بغدادى .

٩٦ - شاذلى ، نور الدين ابى الحسن على بن محمد بن جبريل المالكى ، كفاية الطالب الربانى ، ناشر : مكتبة الخانجى ، سال ١٤٠٩ ق - ١٩٨٩ م ، جلد ١ .

٩٧ - شافعى ، ابو عبدالله محمد ادريس ، الأم، ناشر : دارالمعرفة ، بيروت ، لبنان ، جلد ١ .

٩٨ - شريبنى ، خطيب محمد ، مغنى المحتاج الى معرفة معانى الفاظ المنهاج ، شركة مكتبة و مطبعة مصطفى البابى الحلبي مصر سال ١٣٧٧هـ ، جلد ١ و ٥ .

٩٩ - شروانى ، حواشى الشروانى و بن قاسم على تحفة المحتاج ، جلد ٩ .

١٠٠ - شنقيطى ، محمد امين بن محمد مختار ، أضواء البيان فى اضاءة القرآن بالقرآن ، ناشر : بيروت ، دارالفكر ، الطباعة النشر و توزيع ، سال ١٩٩٥ ميلادى ، جلد ١ . و مواهب الجليل ، ناشر : ادارة إحياء التراث الاسلامى بدولة قطر ، سال ١٤٠٧ هجرى ، جلد ٤ .

١٠١ - شوكانى ، محمد بن تيميه ، عبدالسلام بن عبدالله ، و عطار ، صدقى جميل ، نيل الاوطار ، ناشر

: دارالفكر للطباعة للنشر والتوزيع - بيروت - لبنان ، سال ١٤١٤ ق - ١٩٩٤ م ، جلد ٨ . و فتح

التقديرالجامع بين فنى الرواية من العلم التفسير ، ناشر : دارابن كثير ، دمشق سوريه ، سال : ١٤١٤ هجرى

، ١٩٩٤ ميلادى ، جلد ١ و ٤ . و السيلى الجرار ، تحقيق محمود ابراهيم زائد طبع اول ، سال ١٤٠٥ هجرى

، دارالكتب العلميه ، جلد ١ .

١٠٢ - شيباني ، ابو عبدالله احمد بن محمد بن حنبل بن هلال بن اسد ، مسند امام احمد بن حنبل ، ناشر : دارالحديث - القاهرة ، طبع اول ، سال ١٤١٦ ق ، ١٩٩٥ م ، جلد ٥ .

١٠٣ - شيباني ، ابو عبدالله محمد بن حسن ، كتاب الاصل (المبسوط) ، تحقيق ابو الوفاء الافغانى ، طبع اول ، سال ١٣٨٦ هجرى ، جلد ١ .

١٠٤ - شيرازى ، ابو اسحاق ابراهيم بن على بن يوسف ، المهذب فى فقه الامام الشافعى ، ناشر : دارالكتب العلميه ، سال : ١٤١٢ هجرى ، ١٩٩٢ ميلادى ، جلد ٢ . و الوصول الى مسايل الاصول ، ص ٢٢٥ . تحقيق عبدالمجيد تركى ، الشركة الوطنيه للنشر و التوزيع ، الجزائر ، سال ١٤٩٩ هجرى .

١٠٥ - صالح ، جمعه جبورى ، الولاية على نفس .

١٠٦ - صالح ، دكتور صبحى ، النظم الاسلاميه ، دارالعلم للملادين - بيروت ، طبع دوم ، سال ١٣٨٨ هجرى .

١٠٧ - صاوى ، بلغه السالك ، جلد ١ .

١٠٨ - صعيدى ، حازم ، النظرية الاسلاميه فى الدولة ، طبع اول ، سال ١٣٩٧ هجرى ، دارالنهضة العربيه .

١٠٩ - صنعانى ، عبدالرزاق بن همام ، المصنف ، جلد ٣ .

١١٠ - طارق ، رحمت الله ، المرأة و مسئلة الامارة .

١١١ - طبرى ، بن جرير ، جامع البيان عن تأويل أى القرآن ، شركة مكتبة و مطبعة مصطفى البابى الحلبي ، طبع دوم ، سال : ١٣٧٣ هجرى ، جلد ٢ ، ٥ و ٨ .

١١٢ - طبليه ، قطب محمد ، الوسيط فى النظم الاسلاميه ، طبع اول ، سال ١٤٠٢ هجرى .

١١٣ - طحطاوى ، حاشية الطحاوى على الدر المختار ، دارالمعرفة - بيروت ، سال ١٣٩٥ هجرى ، جلد ١ .

١١٤ - طريحي ، شيخ فخرالدين ، مجمع البحرين ، سال ١٣٧٥ هجرى ، جلد ١ .

١١٥ - طريفى ، دكتور ناصر بن عقيل بن جابر ، القضاء فى عهد عمر بن الخطاب ، دارالمدنى ، چاپ اول ، سال ١٩٨٦ ، جده ، جلد ١ .

١١٦ - ظاهرى ، ابو محمد على بن احمد بن سعيد بن حزم اندليسى القرطبي الظاهرى ، المحلى بالآثار ، ناشر : دارالفكر - بيروت ، سال ١٧٨٨ م ، جلد ٨ . و الفصل فى الملل و الاهواء و النحل ، ناشر : قاهره ، مكتبة الخانجى ، ج ٤ . و مراتب الاجماع ، ناشر : دارالكتب العلمية ، بيروت .

١١٧ - عبدالرزاق ، منيره ، www.daralifta.com ، سال ١٤٢٧ / ٨ / ٦ هجرى .

١١٨ - عبدالباقي ، محمد فواد ، المعجم المفهرس لألفاظ القرآن الكريم .

١١٩ - عثمانى ، المفتى محمد رفيع ، الشرعية قيادة المرأة للحكم فى الدول الاسلاميه ، مقال فى مجلة (البعث الاسلامى) ، تاريخ ٣٤ شوال سال ١٤٠٩ هجرى ، جلد ٢ .

١٢٠ - عجو ، ابراهيم يوسف ، تعليقه على تهذيب الرياسة و ترتيب السياسة للقلعي ، مكتبة المنار ، اردن ،
طبع اول ، سال ١٤٠٥ هجرى .

١٢١ - عدوى ، ابو الحسن على بن احمد بن مكرم ، حاشية العدوى على شرح كفاية الطالب الريانى ، تحقيق
يوسف الشيخ محمد البقاعى ، بيروت ، دارالفكر ، سال ١٩٩٤ ميلادى ، جلد ٢ .

١٢٢ - عرفه ، دكتور محمد عبدالله ، حقوق المرأة فى الاسلام .

١٢٣ - عسقلانى ، احمد بن على بن حجر ، فتح البارى فى شرح صحيح البخارى ، ناشر : دارالكتب العلمية
، بيروت ، لبنان ، سال : ١٤٢٤ قمرى - ٢٠٠٣ ميلادى ، ج ٥ ، ٧ ، ١٢ ، و ١٣ . و تقريب التهذيب ،
تحقيق محمد عوامه ، دارالرشيد سوريا ، طبع دوم ، سال ١٤٠٨ هجرى . و الاصابة فى تمييز الصحابة ،
تحقيق على احمد البجاوى ، ناشر : دار نهضة مصر ، القاهرة ، طبع اول ، سال ١٣٢٨ هجرى ، جلد ٨ .
و تهذيب التهذيب ، ناشر : مطبعة مجلس دائرة المعارف النظامية الكائنة فى الهند بمحروسة حيدر آباد ،
سال ١٣٢٤ هجرى ، جلد ١٠ .

١٢٤ - عظيم آبادى ، ابو طيب محمد شمس الحق ، عون المعبود ، تحقيق عبدالرحمن محمد عثمان ،
دارالفكر ، طبع سوم ، سال ١٣٩٩ هجرى ، جلد ٢ .

١٢٥ - عليان ، شوكت محمد ، السلطة القضائية فى الاسلام .

١٢٦ - عيش ، محمد ، شرح منع الجليل على مختصر خليل ، جلد ٤ .

١٢٧ - عماره ، دكتور محمد ، www.dar-alifta.com ، سال ١٤٢٧ / ٩ / ٢٩ هجرى .

١٢٨ - عمر ، عبدالله ، احكام الشريعة الاسلاميه للاحوال الشخصية ، چاپ ششم ، ١٩٦٨ م ، دارالمعارف

١٢٩ - غزالي ، ابو حامد محمد بن محمد ، فضايل الباطنيه ، تحقيق عبدالرحمن بدوي ، الكويت ، مؤسسه دارالكتب الثقافيه . و غزالي ، السنة النبوية بين اهل الفقه و اهل الحديث . المستصفي من علم الاصول

، ناشر : شركة دارالارقم بن ابي ارقم ، بيروت ، لبنان ، چاپ اول ، جلد ١ .

١٣٠ - فارسي ، الاحسان بترتيب صحيح ابن حبان ، حديث ٤٠٦٣ ، تحقيق كمال يوسف ، دارالكتب العلميه

، طبع اول ، سال ١٤٠٧ هجري ، جلد ٦ .

١٣١ - فتني ، مجمع بحار الانوار ، جلد ٤ .

١٣٢ - فتواي الازهر كه در سال ١٩٥٢ ميلادي به عنوان حكم الشريعة الاسلاميه في اشتراك المرأة في

الانتخاب للبرلمان ، نشر گرديد.

١٣٣ - فكري ، ياسين ، ولاية المرأة ، مقال في مجلة الأزهر ، محرم سال ١٣٦٩ - ١٩٥٠ ميلادي ، جلد

. ٢١

١٣٤ - فيروز آبادي ، مجد الدين محمد بن يعقوب ، القاموس المحيط ، ناشر : دارالكتب العلميه - بيروت

- لبنان ، سال ١٤١٥ ق - ١٩٩٥ م ، چاپ اول .

١٣٥ - قحطان ، الدوري ، الشورى بين النظرية و التطبيق .

١٣٦ - قرافى ، ابو العباس احمد بن ادريس بن عبدالرحمن الصنهاجى ، انوار البروق فى انواء الفروق ،
ناشر : بيروت لبنان ، سال ١٤٢٤ قمرى - ٢٠٠٣ ميلادى ، جلد ٢ .

١٣٧ - قرشى ، سيد على اكبر ، سال ١٣٩٥ هـ ش ، قاموس قرآنى فارسى : دارالكتب الاسلاميه ، جلد ١ .

١٣٨ - قرطبى ، ابو عبدالله محمد بن احمد بن أبى بكر بن فرح الانصارى الخزرجى شمس الدين ، الجامع
لأحكام القرآن ، ناشر : دارالكتب المصرية - القاهرة ، طبع دوم ، سال ١٣٨٤ ق - ١٩٦٤ م ، جلد ١ ، ٣
و ٥ . و الجامع لأحكام القرآن ، تحقيق احمد البيرونى و ابراهيم اطفيش ، ناشر : دارالكتب المصرية -
القاهرة .

١٣٩ - قطان ، احمد ، المرأة فى الاسلام ، حجابها و واجباتها و حقوقها الانسانية و السياسيه ، مكتبة
السندس ، الكويت ، طبع ششم ، سال ١٤٠٩ هجرى - ١٩٨٩ ميلادى .

١٤٠ - قلعه جى ، محمد رواس ، موسوعة فقه عمر بن الخطاب ، مكتبة الفلاح الكويت ، طبع اول سال
١٤٠١ هجرى قمرى .

١٤١ - قليوبى ، شيخ شهاب الدين ، حاشية الشيخ شهاب القليوبى على شرح جلال الدين المحلى على منهاج
الطالبين للنووى ، ناشر : دارالإحياء الكتب العربية بمصر ، جلد ١ .

١٤٢ - كاسانى ، علاءالدين ابو بكر بن مسعود بن احمد ، بدايع الصنایع فى ترتيب الشرايع ، ناشر :
دارالكتب العلميه ، طبع دوم ، سال ١٤٠٦ ق ، جلد ٥ .

١٤٣ - كبيسي ، دكتور حمد ، رأى الاسلام في اشتراك المرأة في مؤسسات الشورى ، مجلة الحضارة

الاسلامية الصادرة من عمان ، سال ١٤٠٧ هجرى - ١٩٨٦ ميلادى .

١٤٤ - كتانى ، الترايب الادارية ، ج ١ ، ناشر : حسن جعنا ، بيروت .

١٤٥ - كحالة ، عمر رضاء ، معجم المؤلفين ، تراجم مصنفى الكتب العربية ، مطبعة الترقى بدمشق ، سال

١٣٧٨ هجرى ، ج ٧ ، ١١ . و اعلام النساء في عالمى العرب و الاسلام ، مؤسسة الرسالة ، طبع دوم ،

سال : ١٣٩٧ هجرى - ١٩٧٧ ميلادى ، جلد ١ .

١٤٦ - كوهجى ، زاد المحتاج ، جلد ٤ .

١٤٧ - كىالى ، رئيس داکتر عبدالوهاب ، موسوعة السياسيه ، ناشر : الموسوعة العربية للدراسات و النشر

، جلد ١ .

١٤٨ - ماوردى ، ابى الحسن على بن محمد بن حبيب البصرى ، الاحكام السلطانيه و الولايات الدينيه ،

طبع دوم ، ناشر : شركة مكتبة و مطبعة مصطفى البابى الحلبي ، سال ١٣٨٦ ق - ١٩٦٦ م ، جلد ١ .

و ادب القاضى ، تحقيق محى هلال السرحان ، مطبعة الارشاد ، احياء التراث الاسلامى ، بغداد ، سال :

١٣٩١ هجرى - ١٩٧١ ميلادى ، جلد ١ .

١٤٩ - مباحى ، دكتور حسين مهرپور ، حقوق زن از منظر حقوق داخلى مبانى فقهي و موازين بين المللى

، انتشارات اطلاعات ، تهران ، سال ١٣٨٤ .

١٥٠ - مبارك ، محمد ، نظام الاسلام .

١٥١ - مباركفوري ، الحافظ ابو العلى محمد عبدالرحمن بن عبدالرحيم ، التحفة الاحوذبيشرح جامع الترمذى

، تحقيق عبدالرحمن محمد عثمان ، مطبعة الفجالة الجديده ، القايره ، طبع دوم، سال : ١٣٨٥ هجرى -
١٩٦٥ ميلادى ، ج ٤ .

١٥٢ - متولى ، دكتور عبدالحميد ، مبادئ نظام الحكم فى الاسلام .

١٥٣ - مجموعة من الباحثين ، الموسوعة الفقهية الكويتية ، جلد ٢٠ .

١٥٤ - محشى بجيرمى ، سليمان محمد ، حاشيه البجيرمى على شرح منهج الطلاب ، ناشر : دارالاحياء
التراث العربى ، بيروت ، جلد ٤ .

١٥٥ - محمد ابو زهره ، الفتاوى ، مجلة الواء الاسلام ، العدد الاول سنة الخامسة عشرة ، رمضان ، سال
١٣٨٠ هجرى .

١٥٦ - محمد علاء الدين ، حاشية قوة عيون الاخيار تكملة رد المختار ، جلد ٧ .

١٥٧ - مدنى ، سيد جلال الدين ، دادرسى كيفرى ، ج ١ و ٢ .

١٥٨ - مرتضى ، احمد ، البحر الزخار ، جلد ٦ .

١٥٩ - مرداوى ، علاء الدين ابو الحسن على بن سليمان ، الانصاف فى معرفة الراجح من الخلاف ، ناشر
: دارالاحياء التراث العربى ، طبع دوم ، جلد ١ .

١٦٠ - مرغينانى ، الهداية مع فتح القدير ، جلد ٧ .

١٦١ - مصطفى ، على عبدالقادر ، الوزارة فى النظام الاسلامية و النظم الدستورية ، رساله دكتورا ، كلية الشريعة و القانون ، القاهرة ، سال ١٩٧٥ ميلادى .

١٦٢ - معين ، محمد ، فرهنگ فارسى معين ، ناشر : تهران - مركز نشر امير كبير ، سال ١٣٩١ ق ، جلد ٥ .

١٦٣ - ملك ، غلام على ، رياسة المرأة فى الدولة الاسلامية ، مقال فى مجلة (ترجمان القرآن) الشهرية ، شعبان سال ١٤٠٩ هجرى ، جلد ١١١ .

١٦٤ - مناوى ، محمد عبدالرؤوف ، سال ١٤١٠ هـ ، التوقيف على مهمات التعاريف ، دارالفكر بيروت الطبعة الاولى ، جلد ١ .

١٦٥ - منصور ، على ، نظم الحكم الادارة فى شريعة الاسلامية ، طبع اول ، سال ١٣٨٤ هجرى ، مطبعه مخيمر .

١٦٦ - منلا خسرو ، محمد بن فرامز بن على ، درر الحكام شرح غرر الأحكام ، ناشر : دارالاحياء الكتب العربية ، جلد ١ .

١٦٧ - موق ، ابو عبدالله ، التاج و الاكيل لمختصر خليل بهامش شرح الخطاب على مختصر خليل ، ناشر : مكتبة النجاح ، طرابلسى ليبيا ، جلد ٦ .

١٦٨ - مودودى ، ابو على ، تدوين الدستور الاسلامى ، مؤسسه الرساله ، سال ١٣٩٤ هجرى - ١٩٧٥ ميلادى .

١٦٩ - موصلى ، عبدالله بن محمود بن مودود ، الاختيار لتعليل المختار ، ناشر : مطبعة الحلبي - القاهرة ،
سال ١٣٥٦ ق - ١٩٣٧ م ، جلد ١ .

١٧٠ - ميبدى ، ابو الفضل رشيد الدين ، كشف الاسرار ، دارالكتاب العربى - بيروت ١٣٩٤ هـ ، جلد ١ .

١٧١ - ميدانى ، عبدالغنى الغنيمى الدمشقى ، اللباب شرح الكتاب للشيخ ، تحقيق محمود امين ، القاهرة ،
مطبعة صبيح ، جلد ٤ .

١٧٢ - نخبة من العلماء ، سال ١٤٢١ هـ ق ، اصول الايمان فى ضوء الكتاب والسنة ، الناشر : وزارة
الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد - المملكة العربية السعودية .

١٧٣ - نسفى ، مدارك التنزيل ، جلد ١ .

١٧٤ - نصر و عميره ، تحقيق داکتر محمد ابراهيم نصر و داکتر عبدالرحمن عميره ، الفصل فى المثل و
الأهواء و النحل ، طبع اول ، سال ١٤٠٢ هجرى ، شركة مكتبات عكاظ للنشر و التوزيع ، جلد ٤ .

١٧٥ - نووى ، ابو ذکريا محى الدين يحيى بن شرف ، المجمع شرح المذهب ، جلد ٣ و ١٩ . و شرح النووى

على صحيح مسلم ، ج ١٢ . و ، روضة الطالبين و عمدة المفتين ، ناشر : المكتبة الاسلامى ، سال ١٤١٢
ق - ١٩٩١ م ، طبع سوم ، جلد ١٠ . و آداب الفتوى و المفتى و المستفتى .

١٧٦ - هبه ، رؤف عزت استاد پوهنتون قاهره ، آدم و حوا ، www.islameonline.net .

١٧٧ - هيتمى ، احمد بن محمد بن على بن حجر ، مجمع الزوائد ، ناشر : التجاربه الكبرى - مصر ،

سال ١٣٥٧ ق - ١٩٨٣ م ، جلد ٤ . و تحفة المحتاج شرح المنهاج ، ناشر : دارصادر ، جلد ٩ .

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:
پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته
و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:
salamresearchcentre@salam.edu.af